FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT SIEGBERT ALBER

föredraget den 21 september 2000 *

I — Inledning

1. Med förevarande talan har Republiken Italien yrkat att förordning nr 2815/98 [1] skall helt eller delvis ogiltigförklaras. Republiken Italien har endast vidhållit två av de fyra grunder som ursprungligen åberopats. Den ena grundens huvudsakliga kritik är att förordning nr 2815/98 definierar oljans geografiska ursprung i förhållande till platsen där olivpressen är belägen. Enligt Republiken Italien har ett felaktigt kriterium valts, då denna plats inte ger någon anvisning om olivernas ursprung. På grund av hänvisningen till bestämmelserna i tullkodexen har dessutom ursprungsbeteckningen kunnat missbrukas. Inom ramen för den andra grunden har Republiken Italien kritiserat det faktum att förordning nr 2815/98 gör det möjligt att under en övergångsperiod mellan förordningens offentliggörande och den sista fristen för ingivande av en registreringsansökan missbruka registreringen av skyddade ursprungsbeteckningar.

II — Tillämpliga bestämmelser, särskilt den omtvistade förordningen nr 2815/98

A — *Inledande anmärkningar om hänvisningarna*

2. De förordningar som det ofta hänvisas till i förevarande mål anges med följande förkortningar:

— Rådets förordning nr 136/66/EEG av den 22 september 1966 om den gemensamma organisationen av marknaden för oljor och fetter, nedan kallad förordning nr 136/66. [2]

— Rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om

* Originalspråk: tyska.

1 — För den exakta beteckningen på förordningen, se nedan, punkt 2.

2 — EGT 172, s. 3025, svensk specialutgåva, område 3, volym 1, s. 167, senast ändrad genom rådets förordning (EG) nr 2702/1999 av den 14 december 1999 om informations- och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter i tredje land (EGT L 327, s. 7).

märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel, nedan kallat direktiv 79/112. [3]

— Rådets förordning (EEG) nr 2392/89 av den 24 juli 1989 om allmänna bestämmelser om beskrivning och presentation av vin och druvmust, nedan kallad förordning nr 2392/89. [4]

— Rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel, nedan kallad förordning nr 2081/92. [5]

— Rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättande av en tullkodex för gemenskapen, nedan kallad tullkodexen. [6]

— Kommissionens förordning (EG) nr 2815/98 av den 22 december 1998 om saluföringsnormer för olivolja, nedan kallad förordning nr 2815/98. [7]

B — *Den omtvistade förordningen nr 2815/98*

1) Allmänna anmärkningar om förordningen

a) Rättslig grund

3. Enligt artikel 35a.1 i förordning nr 136/66 ges kommissionen befogenhet

3 — EGT L 33, 1979, s. 1, svensk specialutgåva, område 15, volym 2, s. 130, upphävd och kodifierad genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 109, s. 29).

4 — EGT L 232, s. 13, svensk specialutgåva, område 3, volym 30, s. 63, upphävd och kodifierad genom rådets förordning (EG) nr 1493/1999 av den 17 maj 1999 om den gemensamma organisationen av marknaden för vin (EGT L 179, s. 1). Enligt denna förordning krävs att platsen där de bearbetade druvorna har skördats anges.

5 — EGT L 208, s. 1, svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153, senast ändrad genom kommissionens förordning (EG) nr 1068/97 av den 12 juni 1997 om ändring av bilaga II till rådets förordning nr 2081/92 (EGT L 156, s. 10).

6 — EGT L 302, s. 1, svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4, senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 955/1999 av den 13 april 1999 om ändring av rådets förordning nr 2913/92 vad gäller förfarandet för extern transitering (EGT L 119, s. 1).

7 — EGT L 349, s. 56.

att fastställa saluföringsnormer för bland annat olivolja, "särskilt vad gäller kvalitetsklassificering, förpackning och presentation".

4. Denna bestämmelse infördes genom rådets förordning (EEG) nr 1915/87 av den 2 juli 1987 om ändring av förordning nr 136/66/EEG om den gemensamma organisationen av marknaden för oljor och fetter. [8] Övervägandet i ändringsförordningen som avser denna bestämmelse har följande lydelse:

"För att förbättra saluföringen av oljor och fetter och öka deras lönsamhet bör det vara möjligt att införa saluföringsnormer för dessa produkter."

b) Motivering och överväganden

5. Den omtvistade förordningen nr 2815/98 antogs med stöd av artikel 35a i förordning nr 136/66. I förordning nr 2815/98 regleras ursprungsbeteckningar för jungfruolja [9] vid försäljning till konsumenter. I övervägandena till nämnda förordning anges att ätbar jungfruolja, som direkt kan saluföras kan, alltefter geografisk härkomst, vara av olika kvalitet och ha märkbart olika smak, beroende på olika jordbruksmetoder eller lokala sätt att framställa eller blanda medan det för andra typer av ätbar olivolja inte finns några viktigare skillnader som kan hänföras till ursprunget. Förordning nr 2815/98 anger kriterierna för användning av ursprungsbeteckningar för jungfruolja och förbjuder i princip att ursprungsbeteckningar anges vid försäljning av andra typer av olivolja.

6. Tredje övervägandet har följande lydelse:

"För importerad olivolja måste de bestämmelser om ursprung som inte medför förmånsbehandling följas vilka avses i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen..."

8 — EGT L 183, s. 7; svensk specialutgåva, område 3, volym 23, s. 224.

9 — Kategorierna "jungfruolja" och "jungfruolja extra" i enlighet med punkt 1 i bilagan till förordning nr 136/66, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1638/98 av den 20 juli 1998 (EGT L 210, s. 32). Den "ordinära jungfruoljan", som likaså nämns i bilagan, får enligt artikel 35.2 i förordning nr 136/66 inte säljas till konsumenterna.

7. Femte övervägandet har följande lydelse:

"När jungfruoljans ursprung avser Europeiska gemenskapen eller ett geografiskt område som helt motsvarar en medlemsstat, kan det i praktiken inte råda något tvivel beträffande SUB och SGB. Särskilt inom olivoljeproduktionen påverkar framställningens olika metoder och teknik kvaliteten och smaken hos jungfruolja. Transporter av oliver mellan länder är mycket begränsade just för att de leder till avsevärt försämrad oljekvalitet. För att dessutom ta hänsyn till problemen i internationell handel med kontroll och byte av produktklass bör alltså olivoljans ursprung bestämmas av var den framställs."

8. Sjunde övervägandet innehåller följande avsnitt:

"... Bruk av i dag förekommande märke kan dock fortsätta om [det] tidigare officiellt inregistrerats i enlighet med direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar, [10] ändrad genom beslut 92/10/EEG." [11]

2) Artiklar i förordning nr 2815/98 som är av betydelse i förevarande fall

9. De artiklar i förordning nr 2815/98 som är relevanta i detta mål har följande lydelse:

"Artikel 1

Det är frivilligt att ange ursprungsbeteckningen för jungfruolja extra och jungfruolja, som avses i punkterna 1 a och 1 b i bilagan till förordning nr 136/66/EEG, på förpackningar avsedda för konsumenter i medlemsstaterna eller på etiketter anbringade på dessa förpackningar. I det fall en operatör utnyttjar denna möjlighet, är ursprungsbeteckningen endast tillåten om den följer bestämmelserna i denna förordning.

Det är inte tillåtet att ange ursprungsbeteckningar för andra olivoljor och olja av

10 — EGT L 40, 1989, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 17, s. 178).

11 — Rådets beslut av den 19 december 1991 om senareläggning av den dag då de nationella genomförandebestämmelserna till direktiv 89/104/EEG skall träda i kraft (EGT L 6, 1992, s. 35; svensk specialutgåva, område 13, volym 22, s. 3).

olivrestprodukter än dem som avses i bilagan till denna förordning på förpackningar avsedda för konsumenter i medlemsstaterna eller på etiketter anbringade på dessa förpackningar.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av nationella regler enligt direktiv 79/112/EEG skall märkning och presentation av ursprungsbeteckning, avsedda för slutkonsumenten, göras i enlighet med denna punkt.

Artikel 2

1. Med ursprungsbeteckning avses ett geografiskt område och denna skall endast ange

Ursprungsbeteckning skall anges på förpackningen eller på en etikett anbringad på densamma, i enlighet med artikel 1.3 i direktiv 79/112/EEG, så att den lätt uppfattas av konsumenten.

a) ett geografiskt område vars beteckning har registrerats som skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning i enlighet med förordning (EEG) nr 2081/92, eller

All hänvisning till ett geografiskt område på förpackningen eller på en etikett anbringad på densamma skall betraktas som en ursprungsbeteckning som omfattas av bestämmelserna i denna förordning, med undantag av

b) enligt denna förordning

— en medlemsstat,

— namn på märke eller företag, där registreringsansökan enligt direktiv 89/104/EEG inkommit före den 1 januari 1999,

— Europeiska gemenskapen,

— tredje land.

— beteckning som angivits i enlighet med förordning (EEG) nr 2081/92.

Artikel 3

1. För olivolja som omfattas av skyddad ursprungsbeteckning eller skyddad geografisk beteckning skall angivandet av ursprunget göras i enlighet med de bestämmelser som föreskrivs i förordning (EEG) nr 2081/92.

2. I andra fall än de som avses i punkt 1 skall ursprungsbeteckningen, när det gäller en medlemsstat eller Europeiska gemenskapen, motsvara det geografiska område där 'jungfruolja extra' eller 'jungfruolja' framställts.

...

I denna punkts mening skall jungfruolja extra eller jungfruolja uppfattas som framställd i ett geografiskt område bara när oljan pressats ur oliver på en press i området i fråga.

3. Om jungfruolja extra eller jungfruolja importerats från tredje land, skall ursprunget anges i enlighet med de inom gemenskapen gällande bestämmelser om ursprung som inte medför förmånsbehandling, vilka avses i artiklarna 22—26 i förordning (EEG) nr 2913/92.

Artikel 4

1. 'Jungfruolja extra' och 'jungfruolja', vars ursprung angetts i enlighet med artikel 3.2, skall förpackas på företag som godkänts för detta. Godkännandet skall beviljas av berörd medlemsstat för det område där förpackningsutrustningen finns.

2. Godkännandet och ett registreringsnummer skall beviljas alla företag som ansöker därom och som

— innehar förpackningsutrustning,

— åtar sig att föra räkenskaper och stå för separat lagring, som möjliggör för den berörda medlemsstaten att tillfredsställande kontrollera de ursprungsbetecknade oljornas härkomst och, i förekommande fall, beståndsdelarnas härkomst för de blandningar av olivolja som ursprungsbetecknats,

— tillåter kontroller i samband med tillämpningen av denna förordning.

3. Förpackningen eller etiketten på denna skall ange det tillåtna företagets registreringsnummer.

Artikel 5

1. Kontrollen av ursprungsbeteckning skall utföras av medlemsstaterna på de berörda förpackningsföretagen för fastställande av om den ursprungsbeteckning som angetts på den jungfruolja som lämnar företagen överensstämmer med ursprungsbeteckningen på de använda kvantiteterna av jungfruolja.

2. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder, särskilt inrätta ett system för ekonomiska sanktioner för att säkerställa att denna förordning följs. De berörda medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för detta."

C — *Förordning nr 2081/92*

10. Artikel 2.2 i förordning nr 2081/92 har följande lydelse:

"I denna förordning används följande uttryck med de betydelser som här anges:

a) *ursprungsbeteckning*: Namn på en region, en ort eller i undantagsfall ett land, använt för att beskriva en jordbruksprodukt eller ett livsmedel

— som härstammar från ifrågavarande region, ort eller land, och

— vars kvalitet eller egenskaper helt eller väsentligen beror på viss geografisk omgivning med de naturliga och mänskliga faktorer som därtill hör och vars framställning, bearbetning och beredning äger rum i det ifrågavarande geografiska området.

b)..."

D — *Bestämmelserna i tullkodexen*

11. De bestämmelser i tullkodexen som det hänvisas till i artikel 3.3 i förordning nr 2815/98 har bland annat följande lydelse:

"*Artikel 22*

Artikel 23—26 definierar ursprung som inte medför förmånsbehandling av varorna i syfte att

...

c) upprätta och utfärda ursprungsintyg.

...

Artikel 24

Varor vars tillverkning skett inom mer än ett land skall anses ha sitt ursprung i det land där de genomgick den sista väsentliga och ekonomiskt berättigade bearbetning eller behandling som skedde i ett företag utrustat för det ändamålet och som resulterade i tillverkningen av en ny produkt eller innebar ett viktigt steg i tillverkningen."

III — De faktiska omständigheterna, förfarandet och parternas yrkanden

12. Det finns nationella bestämmelser i Italien om ursprungsbeteckningar för olivolja. [12] Dessa bestämmelser avser särskilt platsen för de olivodlingar vars oliver använts för framställning av oljan. Den italienska regeringen har väckt förevarande talan sedan det behöriga utskottet i det italienska parlamentet hårt kritiserat bestämmelserna i förordning nr 2815/98. Under det skriftliga förfarandet drog nämnda regering tillbaka två av grunderna.

13. Republiken Italien har yrkat att domstolen skall

— ogiltigförklara förordning (EG) nr 2815/98 av den 22 december 1998 eller i vart fall artiklarna 1, 2.1, 2.2

12 — Se redogörelsen för dessa bestämmelser i generaladvokaten Jacobs förslag till avgörande av den 27 januari 2000 i mål C-443/98, Unilever Italia (målet ännu inte avgjort), punkt 10 och följande punkter. Det hade i detta mål hävdats att Republiken Italien vid utfärdandet av förordningen hade åsidosatt rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter (EGT L 109, s. 8; svensk specialutgåva, område 13, volym 12, s. 154).

tredje stycket, 3.2 tredje stycket och 3.3 i denna,

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

14. Kommissionen har yrkat att domstolen skall

— ogilla talan,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

IV — Rättslig bedömning

A — *Fastställande av ursprung med hänsyn till platsen där olivpressen är belägen*

Parternas argument

15. Republiken Italien är av den uppfattningen att artikel 3.2 i förordning nr 2815/98 strider mot dess rättsliga grund, förordning nr 136/66,[13] vilken avser odlingen av oliver och inte enbart pressningen, som kan äga rum var som helst. Hela produktionscykeln vid framställning av olivolja — från odling till pressning — skall därför grundas på en ursprungsangivelse. Detta framgår även av direktiv 79/112[14] och av förordning nr 2081/92,[15] enligt vilka geografiska ursprungsbeteckningar är bundna till produktionsområdet. Förordning nr 2392/89 innehåller en liknande bedömning beträffande vin.

16. Även övervägandena är enligt Republiken Italien motstridiga och ologiska. Enligt allmän erfarenhet är såväl den plats där oliverna odlas som platsen för och typen av pressning avgörande för oljans egenskaper, vilka kan motivera att olivoljans kvalitet fastställs med hänsyn till dess ursprung. Kommissionen har själv i första övervägandet fastslagit att olivolja kan vara av olika kvalitet beroende på olika jordbruksmetoder. Kommissionen har enligt Republiken Italien inte kunnat vara ovetande om att genetiska faktorer och miljön — särskilt klimatet — avgör produktens kvalitet. De påverkar nämligen andelen olika fettsyror

13 — Se ovan punkt 3 och följande punkter.

14 — Se fotnot 3. I direktivet förbjuds utan närmare precisering sådana angivelser som kan vilseleda konsumenten om en varas faktiska ursprung.

15 — Se ovan fotnot 5. Se även punkt 10 i detta förslag till avgörande.

och polyfenol i olivoljan. Enligt Republiken Italien är pressningen visserligen viktig men kan inte kompensera de bristande faktorer som har samband med odlingen av oliver.

17. Långväga transporter av oliver medför visserligen, enligt Republiken Italien, att kvaliteten i regel försämras, men det är dock inte uteslutet att det med en förbättrad teknik skulle vara möjligt att framställa jungfruolja eller jungfruolja extra av importerade oliver. Republiken Italien har gjort gällande att förordning nr 2815/98 uppmuntrar producenterna att finna sig i kvalitetsförsämringar för att kunna utnyttja en särskild ursprungsbeteckning. Denna uppmuntran står enligt Republiken Italien i motsats till konstaterandet att transporterna sänker kvaliteten. På grund av denna uppmuntran kan man enligt Republiken Italien inte heller hänvisa till att importen var av föga betydelse, innan förordning nr 2815/98 trädde i kraft, för att utesluta att den kommer att öka i framtiden.

18. Denna förordning skulle för övrigt kunna leda till en ökning av den faktiska importen av oliver från tredje länder till gemenskapen, med den följden att olja som framställts av dessa oliver enbart på grund av pressningen skulle anses vara producerad i gemenskapen.

19. Republiken Italien har slutligen gjort gällande att kommissionen, genom att använda platsen där olivpressen är belägen som kriterium, ensidigt har främjat den industriella produktionens intressen till nackdel för jordbruksproduktionen.

20. Kommissionen har inledningsvis erinrat om att institutionerna har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning för att försöka uppnå målen för jordbrukspolitiken. Vid kontrollen av om denna befogenhet utövas på ett rättsenligt sätt kan gemenskapens domstolar inte ersätta den behöriga myndighetens bedömning med sin egen, utan skall begränsa sig till att pröva huruvida myndighetens bedömning är uppenbart oriktig eller utgör maktmissbruk. [16]

21. Kommissionen har understrukit att det kriterium som sökanden angripit i den omtvistade artikel 3.2 tredje stycket i förordning nr 2815/98, nämligen platsen där olivpressen är belägen, endast avser angivandet av en medlemsstat eller av Europeiska gemenskapen som ursprungsområde.

22. Förordning nr 136/66 innehåller enligt kommissionen inte någon uttrycklig eller underförstådd bestämmelse om olivoljors ursprung. Vad gäller direktiv 79/112 och förordning nr 2081/92 har kommissionen gjort gällande att den omtvistade förordningen i förhållande till dessa inte har någon hierarkiskt underordnad ställning.

16 — Kommissionen har åberopat dom av den 29 oktober 1980 i mål 138/79, Roquette Frères mot rådet (REG 1980, s. 3333; svensk specialutgåva, volym 5, s. 405).

Som en efterföljande och mer specifik förordning kan den föreskriva undantag till de regler som finns i dessa bestämmelser.

23. Kommissionen har i andra hand bestridit att förordning nr 2815/98 skulle strida mot direktiv 79/112 och mot förordning nr 2081/92. Det framgår uteslutande av de allmänna bestämmelserna i dessa författningar att en ursprungsbeteckning är förknippad med produktionsplatsen. Enligt kommissionen definieras i artikel 3.2 tredje stycket denna plats som platsen för pressningen.

24. Denna grund reduceras därmed till kritiken från Republiken Italien beträffande kommissionens utövande av sin befogenhet att företa skönsmässiga bedömningar. Republiken Italiens talan kan vinna bifall endast om det visas att kommissionen vid utövandet av skönsmässig bedömning har gjort sig skyldig till allvarliga fel, maktmissbruk i den inskränkta mening som avses i gemenskapsrätten eller har överskridit utrymmet för sin skönsmässiga bedömning.

25. Kommissionen har inte bestridit att platsen för odling av oliver påverkar olivoljans beskaffenhet. Kommissionen har dock framhållit att angivandet av en sådan region vad gäller olivolja i detalj — inbegripet olivernas ursprung — regleras i förordning nr 2081/92. Att oliverna odlas i en medlemsstat eller i hela Europeiska gemenskapen medför däremot inte att olivoljan får någon ytterligare särskild egenskap i kvalitativt hänseende, då skillnaderna mellan de olika produktionsplatserna är alltför stora. Konsumenten erhåller inte någon ändamålsenlig information om han endast informeras om att de oliver som använts har odlats i en viss medlemsstat.

26. Bestämmelserna i förordning nr 2081/92 kan på grund av denna skillnad mellan de ifrågavarande ursprungsangivelserna inte heller strida mot förordning nr 2815/98.

27. Praktiska skillnader mellan kriterierna platsen där olivpressen är belägen och olivernas ursprung kan enligt kommissionen förekomma enbart i fråga om raffinerad olivolja av lägre kvalitet, som enligt förordning nr 2815/98 i vart fall inte får säljas med en ursprungsangivelse. Oliver måste bearbetas inom några få dagar, då den pressade oljan annars förlorar sin kvalitet av jungfruolja. Transporten av oliver medger vanligtvis därför endast framställning av raffinerad olivolja, som inte kan erhålla någon ursprungsbeteckning. Sådana transportmetoder som bevarar olivernas kvalitet (förmodligen med användning av kylbehållare och liknande medel) är däremot förenade med mycket höga kostnader.

28. Enligt kommissionen motsvarar dessutom den utvunna oljans vikt endast omkring 20 procent av de använda olivernas vikt. Transportkostnaderna för oliver som skall pressas skulle följaktligen även på grund av vikten vara högre än transportkostnaderna för motsvarande kvantitet olivolja.

29. Kommissionen har som stöd för argumenten framlagt statistik enligt vilken handeln med oliver i syfte att framställa olivolja är försumbar. Olivolja är, enligt kommissionen, i alla avseenden lättare att transportera än oliver.

30. Kommissionen har angett att detta utgör den väsentliga skillnaden mellan olivolja och vin. Jämförelsen med förordning nr 2392/89, [17] som reglerar ursprungsbeteckningar för vin och must, är därför fullständigt irrelevant.

31. Om transporten av oliver skulle öka väsentligt i framtiden, kan kommissionen utan svårigheter agera på lämpligt sätt genom att anpassa förordning nr 2815/98 på motsvarande sätt.

17 — Se ovan fotnot 4.

32. Sökandens invändningar kan därför på sin höjd ha betydelse på det politiska planet, men räcker inte för en talan om ogiltigförklaring, då kommissionen har ett omfattande utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller jordbrukspolitiken.

33. Kommissionen har tillagt att den praktiska tillämpningen av det kriterium som den valt är mycket enklare att kontrollera, då det finns betydligt färre olivpressar än olivproducenter. Pressarna omfattas enligt kommissionen redan av viss kontroll. Man kan enligt kommissionen inte heller genom analyser av oljan fastställa ursprunget hos sådana oliver som, såsom "italiensk olivolja", kan komma från hela Italien. Då kriteriet i förordning nr 2815/98, nämligen platsen där olivpressen är belägen, minskar kostnaderna är det även lämpligare än det kriterium, som Republiken Italien har krävt, nämligen platsen där olivträden är belägna.

Bedömning

34. Denna grund som Republiken Italien har åberopat grundas på den uppfattningen att kommissionen har åsidosatt gemenskapsrätten genom att anta förordningen om angivande av en medlemsstat som den plats där jungfruoljan har sitt ursprung. Med hänsyn till de argument som har anförts kan det i det avseendet endast vara fråga om åsidosättande av den rättsliga grunden för förordning nr 2815/98, nämli-

gen artikel 35a.1 i förordning nr 136/66. Genom denna bestämmelse ges kommissionen befogenhet att fastställa saluföringsnormer för bland annat jungfruolja, i syfte att underlätta dess saluföring. Det är ostridigt att förevarande förordning nr 2815/98 föreskriver saluföringsnormer.

35. Åsidosättande av den rättsliga grunden föreligger därför endast om kommissionen har överskridit utrymmet för sin lagenliga befogenhet, det vill säga sitt utrymme för skönsmässig bedömning. Det finns dock inget indicium på att kommissionen har överskridit den rättsliga ramen och det utrymme för skönsmässig bedömning som den ges i denna.

36. Den rättsliga grunden begränsar inte uttryckligen kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning. Varken artikel 35a i förordning nr 136/66 eller någon annan bestämmelse i denna förordning anger hur olivoljans ursprungsområde skall fastställas.

37. Det är visserligen teoretiskt möjligt att av andra förordningar som Republiken Italien har angett få fram anvisningar om hur förordning nr 136/66 skall tolkas. Dels saknas dock anknytningspunkter för en sådan tolkning avseende fastställandet av ursprungsområde i förordning nr 136/66, dels reglerar förordning nr 2081/92 och förordning nr 2392/89 sakförhållanden som skiljer sig från den fråga som skall avgöras i förevarande fall, nämligen dels de allmänna bestämmelserna om angivande av vissa ursprungs*regioner*, dels de särskilda bestämmelserna om angivande av ursprungsområden för vin och must. Vad gäller förordning nr 2081/92 så är angivandet av vissa regioner som ursprungsområden av mycket större betydelse för olivoljans kvalitet än angivandet av en hel medlemsstat. Olivers ursprung i vissa regioner kan vidare kontrolleras på ett mycket enklare sätt än ursprunget i en hel medlemsstat. Olivolja kan på grund av de särskilda villkoren för dess framställning över huvud taget inte jämföras med vin och must som regleras av förordning nr 2392/89.

38. Den tredje författningstext som Republiken Italien har angivit — direktiv 79/112 — innehåller inte någon som helst bestämmelse om hur olivoljans ursprungsområde skall fastställas.

39. Kommissionen har följaktligen — som även företrädaren för Republiken Italien har medgett under förhandlingen — stort utrymme för skönsmässig bedömning vid utövandet av den befogenhet som den ges i artikel 35a i förordning nr 136/66.

40. Domstolen har redogjort för de allmänna principerna för granskning av beslut som har fattats med stöd av befogenheten

att företa skönsmässig bedömning, bland annat i domen i målet C-285/94:

"Eftersom det rör sig om en bedömning av ett komplicerat ekonomiskt förhållande, skall det först erinras om att när, som i detta fall, kommissionen besitter en långtgående befogenhet att göra en skönsmässig bedömning kan inte gemenskapsdomstolarna, enligt domstolens rättspraxis, vid en kontroll av om denna befogenhet utövats på rättsenligt sätt, ersätta den behöriga myndighetens bedömning med sin egen, utan skall begränsa sig till att pröva om myndighetens bedömning är behäftad med något uppenbart fel eller visar prov på maktmissbruk." [18]

41. När kommissionen föreskriver saluföringsnormer måste den bedöma komplicerade ekonomiska sakförhållanden. Denna bedömning gäller i huvudsak frågan huruvida det i förhållande till marknadsdata och produkten i fråga är nödvändigt att införa en bestämmelse som anger medlemsstaterna som ursprungsområde för olivolja och hur denna bestämmelse i förekommande fall skall genomföras. Domstolsprövningen är i den mening som har angetts följaktligen begränsad.

42. Det framgår inte i förevarande fall något som skulle tala för att det är felaktigt eller utgör maktmissbruk att anknyta till platsen där olivpressen är belägen när det gäller att fastställa vilken medlemsstat som får nämnas som jungfruoljans ursprungsområde. Enligt vad båda parter har anfört framställs jungfruoljan i sin helhet i den medlemsstat där olivpressen är belägen, där olivoljan pressas ut. Båda parterna har angett att de långväga transporterna av oliver till pressningen medför att kvaliteten försämras. Det är ostridigt att transporten av oliver mellan medlemsstater eller från tredje land till gemenskapen för pressning på grund härav hittills har varit obetydlig. Det är dessutom mycket lättare att kontrollera en olivpress än en olivodling. Dessa reflexioner återfinns redan i övervägandena till förordning nr 2815/98. Republiken Italien har inte på ett övertygande sätt kunnat visa att det finns risk för att transporterna av oliver mellan medlemsstaterna skulle komma att öka i framtiden om pressningen gjorde det möjligt att erhålla vissa ursprungsbeteckningar. Det tycks därför vara berättigat att fastställa platsen där olivpressen är belägen som kriterium för att ange att oljan har sitt ursprung i en medlemsstat.

43. Det finns i synnerhet inga belägg för att det är fråga om ett *uppenbart* fel. Denna anmärkning skall följaktligen lämnas utan beaktande.

B — *Hänvisningen till artiklarna 22 och 24 i tullkodexen*

Parternas argument

44. Republiken Italien anser att artikel 3.3 i förordning nr 2815/98 på ett rättsstridigt

18 — Dom av den 25 juni 1997 i mål C-285/94 (REG 1997, s. I-3519), punkt 39 med vidare hänvisning.

sätt hänvisar till artiklarna 22 och 24 i tullkodexen. [19] Republiken Italien har hävdat att fastställandet av ursprungsområde på grund av den sista bearbetningen av en vara som gäller enligt dessa artiklar uteslutande inverkar på tullen. Det kunde i annat fall befaras att den blandning av oljor av olika ursprung som gjorts i en viss medlemsstat ensam skulle kunna ge denna blandning medlemsstatens ursprungsbeteckning, utan att den ens innehåller en minimal kvantitet inhemsk olivolja.

Bedömning

46. Det finns inte något skäl till att tolka förordning nr 2815/98 på annat sätt än vad kommissionen har föreslagit. Artikel 3.3 ger följaktligen inte någon möjlighet att förse olivolja som pressats i tredje land med ursprungsbeteckningen från en medlemsstat på grund av att oljan blandats i denna. Följaktligen skall även denna invändning lämnas utan beaktande.

C — *Åsidosättande av direktiv 89/104/EEG*

45. Kommissionen har invänt att Republiken Italien tolkar artikel 3.3 i förordning nr 2815/98 på ett oriktigt sätt. Enligt artikel 2.1 b tredje strecksatsen i nämnda förordning kan i fråga om olivolja från tredje land endast detta tredje land anges som ursprungsområde. Artikel 3.3 i förordning nr 2815/98 ger följaktligen ingen rätt att åberopa ett ursprung i gemenskapen, utan anger endast vilken plats utanför gemenskapen som kan anses som ursprungsområde för olivolja från tredje land. Detta framgår tydligt av tredje övervägandet i förordning nr 2815/98. [20] För att kunna åberopa en ursprungsregion i gemenskapen måste olivoljan däremot uppfylla villkoren i artikel 3.2 i förordning nr 2815/98.

Parternas argument

47. Republiken Italien anser att det i artikel 2.2 tredje stycket första strecksatsen i förordning nr 2815/98, i uppenbar överensstämmelse med direktiv 89/104/EEG, [21] föreskrivs ett undantag för sådana ansökningar om registrering av ett märke som gjorts före den 1 januari 1999. Enligt Republiken Italien innehåller förordning nr 2815/98, till skillnad från direktivet, emellertid inte någon hänvisning till god tro, utan ger just en möjlighet att registrera ansökningar mellan dagen för offentliggörandet av förordning nr 2815/98, den 24 december 1998, och den 1 januari

19 — Se ovan fotnot 6. Vad gäller artiklarnas lydelse se punkt 11 ovan.

20 — För ordalydelsen i detta övervägande se punkt 6 ovan.

21 — Se ovan punkt 8.

1999, vilket faktiskt skulle kunna rättfärdiga eventuella missbruk.

48. Kommissionen anser att det i praktiken är uteslutet att någon registrering kunde göras under denna korta tid. Förordning nr 2815/98 innehåller för övrigt varken uttryckligen eller underförstått något undantag från direktiv 89/104. En ansökan om registrering i ond tro av ett varumärke före den 1 januari 1999 för att kringgå bestämmelserna i förordning nr 2815/98 är följaktligen, enligt artikel 3 i detta direktiv, rättsstridig. Kommissionen har gjort gällande att förordning nr 2815/98, i stället för att främja en rättsstridig användning av varumärken, tvärtom ökar möjligheterna att bekämpa ett sådant missbruk, även avseende tidigare registrerade varumärken. Enligt artikel 3.1 g i direktivet är varumärken som är ägnade att vilseleda allmänheten rättsstridiga. Enligt punkt 3 i denna artikel får medlemsstaterna förbjuda varumärken som inregistrerats i ond tro. Förordning nr 2815/98 påverkar inte dessa befogenheter.

Bedömning

49. I artikel 2.2 tredje stycket första strecksatsen i förordning nr 2815/98 föreskrivs att all hänvisning till ett geografiskt område på förpackningen eller på en etikett anbringad på densamma skall betraktas som en ursprungsbeteckning. Hänvisningen måste därför i princip överensstämma med kraven i förordning nr 2815/98, med undantag av namnet på ett märke eller ett företag, där registreringsansökan enligt direktiv 89/104 inkommit före den 1 januari 1999.

50. Enligt dess sjunde övervägande skall förordning nr 2815/98 endast garantera fortsatt bruk av sådana märken som har inregistrerats före förordningens ikraftträdande. Det framgår däremot underförstått av nämnda förordning att senare registrerade märken inte längre skall rättfärdiga att en ursprungsbeteckning för olivolja används.

51. Det skall, med hänsyn till offentliggörandet den 24 december 1998 av förordning nr 2815/98, medges att fastställandet av den 1 januari 1999 som frist för registrering av ett märke medförde en möjlighet att genom ansökan om registrering av ett märke kringgå bestämmelserna i förordning nr 2815/98.

52. Republiken Italien måste dock med hänsyn även till denna invändning visa att kommissionen gjort sig skyldig till ett

uppenbart fel eller maktmissbruk för att talan skall vinna bifall. Risken för en lagstridig registrering av ett märke under den period av något mer än en vecka mellan offentliggörandet av förordning nr 2815/98 och utgången av fristen tycks dock vara ytterst teoretisk, särskilt som denna period innefattade julhelgen och det därför endast återstod några få vardagar för att genomföra en sådan registrering. Med hänsyn till den tid som har gått sedan dess måste Republiken Italien, för att dess talan skall vinna bifall, konkret kunna visa att denna risk har förverkligats i praktiken.

53. Talan kan följaktligen inte vinna bifall på denna grund.

V — Rättegångskostnader

54. Enligt artikel 69.2 första meningen i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.

VI — Förslag till avgörande

55. Med hänsyn till vad som anförts ovan föreslår jag att domstolen skall besluta enligt följande:

1) Talan ogillas.

2) Republiken Italien skall ersätta rättegångskostnaderna.